

**Артюшенко А. Ф., Артюшенко А. А., Волков В. Л.
Типологические особенности проявления волевых качеств у
учащихся старшего школьного возраста**

В работе рассматриваются возрастные и типологические особенности волевых качеств старшеклассников общеобразовательной школы. Отмечается тенденция к повышению уровня волевых качеств с возрастом от 15 до 17 лет. Результаты корреляционного анализа свидетельствуют о высоком уровне взаимозависимости волевых качеств. Зафиксированы существенные индивидуальные отличия по силе, устойчивости и широте (полноте) волевой активности. По соотношениям этих показателей были выделены три типологические группы старшеклассников.

Ключевые слова: старшеклассники, волевые качества, возрастные особенности, типологические группы, волевая активность.

**Artyushenko A. A., Artyushenko A. F., Volkov V. L. Typology
features of display of volitional qualities at students senior school age**

The age-related and typology features of volitional internalss of senior pupils of general school are In-process examined. A tendency is marked to the increase of level of volitional internalss with age 17 from 15 to. The results of cross-correlation analysis testify to the high level to interdependence of volitional internalss. Substantial individual differences are fixed on force, stability and breadth(полноте) of volitional activity. On correlations of these indexes three typology groups of senior pupils were distinguished.

Key words: senior pupils, volitional internalss, age-related features, typology groups, volitional.

Стаття надійшла до редакції 19.07.2012 р.

Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 373.3.011.3(477)

Т. М. Будаг'яниц

**НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОЧАТКОВОЇ
ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ЗМІСТ ТА ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 „Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти” затверджено новий Державний стандарт, який розроблений відповідно до мети початкової школи з урахуванням пізнавальних можливостей і потреб учнів початкових класів; визначає зміст початкової загальної освіти, що ґрунтується на загальнолюдських цінностях та принципах науковості, полікультурності, світського характеру освіти, системності,

інтегративності, єдності навчання і виховання на засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості, взаємоповаги між націями і народами в інтересах людини, родини, суспільства, держави.

Державний стандарт ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативної складової засвоєння змісту початкової загальної освіти [2].

Ураховуючи цю подію, 2012 рік Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України визначено роком переходу початкової школи на новий Державний стандарт. Тому метою даної статті стало розкриття змісту та основних завдань щодо впровадження нового стандарту початкової загальної освіти в сучасну школу.

Передусім, слід зазначити, що перехід на новий стандарт – об'єктивна вимога часу і рівня розвитку сучасного покоління дітей, що в останні роки вимагали змістовного удосконалення Базового навчального плану початкової загальної освіти. І таке удосконалення відбулося не спонтанно, а на основі ретельного вивчення зарубіжного досвіду, урахування кращих традицій вітчизняної освіти, широкого обговорення освітянами і науковцями на сторінках періодичних видань та Інтернет-сайті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту.

Аналіз досліджуваного документу, багаторічний досвід роботи в початковій школі дозволив нам виділити найбільш вагомі позитивні інновації, які і будуть визначати нашу професійну діяльність у школі в же з 1 вересня 2012 р. До них належать:

- забезпечення наступності змісту дошкільної та початкової загальної освіти;
- особистісно-орієнтований підхід в навчально-виховному процесі початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів;
- формування ключових компетентностей учнів початкових класів, зокрема, загальнокультурної, громадянської, здоров'язбережувальної, інформаційно-комунікаційної;
- розроблення єдиного змісту стандарту для всіх мов навчання;
- використання здоров'язбережувальних технологій;
- екологічна спрямованість освіти;
- вивчення іноземної мови з 1 класу в усіх загальноосвітніх навчальних закладах;
- посилення природничої складової стандарту, зокрема введення нової освітньої галузі „Природознавство” та передбачення Базовим навчальним планом на вивчення цього предмету по 2 тижневі години у 1 – 4 класах;
- упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів;

- виокремлення в освітній галузі „Технології” змістовної лінії „Ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями” і передбачення Базовим навчальним планом по 2 тижневі години у 2 – 4 класах на зазначену освітню галузь.

Новий Державний стандарт початкової загальної освіти зорієнтований на соціалізацію особистості молодшого школяра.

Зміст стандарту за результатами широкого обговорення проекту документа максимально розвантажений, логічно вибудований, доступний для авторів навчальних програм (педагогічних працівників, учителів початкових класів, методистів, наукових працівників).

У змісті кожної освітньої галузі передбачено діяльнісну лінію.

На варіативну складову відведено по 2 години у 1, 2, 3 та 4 класах.

Визначаючи відмінність нового стандарту від попереднього, ми все ж таки вважаємо за необхідне охарактеризувати зміст стандарту більш ретельно, щоб детально познайомити читача з документом, який буде потім визначати зміст базової та повної загальної середньої освіти, Державні стандарти яких також було затверджено Урядом постановою від 23 листопада 2011 р. № 1392 і впровадження яких передбачається на наступні роки: у частині базової загальної середньої освіти з 1 вересня 2013 р., а в частині повної загальної середньої освіти – з 1 вересня 2018 року.

Державний стандарт початкової загальної освіти складається з:

- базового навчального плану початкової загальної освіти;
- загальної характеристики інваріантної та варіативної складових змісту початкової загальної освіти;
- державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Базовий навчальний план визначає зміст і структуру початкової загальної освіти за допомогою *інваріантної* і *варіативної* складових, якими встановлюється погодинне співвідношення між освітніми галузями, гранично допустиме тижневе навантаження учнів та загальнотижнева кількість годин.

Інваріантна складова змісту початкової загальної освіти формується на державному рівні і є обов'язковою для всіх загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Інваріантна складова змісту початкової загальної освіти визначається за допомогою таких освітніх галузей, як „Мови і літератури”, „Математика”, „Природознавство”, „Суспільствознавство”, „Здоров'я і фізична культура”, „Технології” та „Мистецтво”.

В інваріантній складовій Базового навчального плану визначено мінімально необхідну кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі.

Варіативна складова Базового навчального плану визначається загальноосвітнім навчальним закладом з урахуванням особливостей

регіону, навчальних закладів, індивідуальних освітніх запитів учнів та (або) побажань батьків, або осіб, які їх замінюють. У початкових класах варіативна складова включає години, які виділяються на вивчення навчальних предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять з учнями [2].

У цілому, вивчення предметів, включених до інваріантної та варіативної складових, дає змогу забезпечити належний рівень загальноосвітньої підготовки і соціально-особистісного розвитку учнів молодшого шкільного віку.

Упровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти поставило перед державою та освітянами ряд завдань, термінове вирішення яких необхідне для успішного реформування початкової школи. Серед них найважливішими, на наш погляд, є:

- забезпечення підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) учителів початкових класів, які відтепер будуть працювати за новим Державним стандартом;
- проведення педагогічних рад за тематикою „Готовність початкової школи до впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти”;
- проведення днів відкритих дверей та ознайомлення батьків першокласників з першою вчителькою та навчальним середовищем, у якому перебуватимуть їхні діти;
- проведення конференцій, батьківських зборів у старших групах дошкільних навчальних закладів, днів відкритих дверей, консультпунктів з метою обговорення проблем успішної адаптації першокласників, різноманітних семінарів-практикумів з проблем підготовки учнів до шкільного життя;
- проведення консультацій для батьків дітей дошкільного віку з особливими потребами щодо подальшого навчання їх дітей в інклюзивних та інтегрованих класах;
- облаштування приміщень для організації тематичних рухливих ігор, ігрових кімнат, ігрових майданчиків;
- облаштування (у разі потреби) кімнат для денного відпочинку (сну) в групі продовженого дня, сформованої з учнів першого класу;
- матеріально-технічне забезпечення навчального процесу;
- видання навчально-методичних посібників для вчителів початкових класів для організації навчального процесу за всіма освітніми галузями;
- озброєння молодших школярів підручниками та іншими засобами навчання, що забезпечать засвоєння змісту нового стандарту та ін. [1].

Таким чином, введення, починаючи з 1 вересня 2012 року нового Державного стандарту початкової загальної освіти, є важливим кроком реформування освіти в Україні відповідно до вимог сучасності та рівня

розвитку дітей. Новий стандарт передбачає формування ключових компетентностей учнів початкових класів, зокрема, загальнокультурної, громадянської, здоров'язбережувальної, інформаційно-комунікаційної та ін. Маючи чіткий і зрозумілий зміст Базового навчального плану, зокрема в його інваріантній частині, стандарт забезпечить усебічний розвиток усіх дітей відповідно до визначеного змісту й обсягу навчальної інформації, а його варіативна частина дозволить розвиватися учням відповідно до власних потреб, задатків та інтересів. Тому подальший розвиток даної теми ми вбачаємо в розробці інформаційного й навчально-методичного забезпечення освітнього процесу початкової школи відповідно до вимог нового стандарту.

Список використаної літератури

1. Міська науково-методична конференція „Впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти у 2012 – 2013 н. р.” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.guon.kiev.ua/?q=node/3124> **2. Про** затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти. Постанова КМУ №462 від 20.04.11 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/

Будаг'янц Т. М. Новий Державний стандарт початкової загальної освіти: зміст та шляхи впровадження

У статті розкрито зміст нового Державного стандарту початкової загальної освіти, що визначає основні компетентності, які повинні бути сформовані в учнів початкової школи; містить базовий навчальний план, зміст інваріантної та рекомендації щодо планування варіативної частини навчального плану. Визначаються першочергові завдання діяльності держави та освітян щодо успішного впровадження нового стандарту в освітній процес початкової школи.

Ключові слова: Державний стандарт початкової загальної освіти, базовий навчальний план, інваріантна та варіативна складові.

Будагьянц Т. Н. Новый Государственный стандарт начального общего образования: содержание и пути внедрения

В статье раскрыто содержание нового Государственного стандарта начального общего образования, который определяет основные компетентности, которые должны быть сформированы у учащихся начальной школы; содержит базовый учебный план, его инвариантную часть и рекомендации по планированию вариативной части. Определяются первоочередные задачи деятельности государства и педагогов относительно успешного внедрения нового стандарта в образовательный процесс начальной школы.

Ключевые слова: Государственный стандарт начального общего образования, базовый учебный план, инвариантная и вариативная составляющие.

Budagyants T. N. New State standard primary education: content and ways of implementation

The article explores the contents of the new State standard primary education, which defines the competencies that should be formed in elementary school children, contains core curriculum content invariant and recommendations for curriculum planning curriculum. Identify priorities of the state and educators regarding the successful implementation of the new standard in the educational process of primary school.

Key words: State standard primary education, basic curriculum invariant and variable components.

Стаття надійшла до редакції 29.07.2012 р.
Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 378.011.3-051:[378.016:008](477.87)

М. М. Демчак

**ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА У ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ
ДЛЯ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ ЗАКАРПАТТЯ**

Закарпаття є одним із регіонів України, в якому компактно проживають люди різних національностей: українці, росіяни, угорці, словаки, румуни, німці та ін. Так склалося історично, що закарпатський регіон, впродовж тисячоліття входив до складу Європи: спочатку як одна із областей Угорщини, пізніше (1919-1939 рр.) як окремий територіальний округ Чехословаччини (1919-1939 рр.). Разом з тим, саме наша земля подарувала світу талановитих науковців, педагогів, політичних діячів, для яких вільне володіння кількома європейськими мовами вважалося нормою. Окрім цього, знання іноземних мов відкривало шлях до вищих навчальних закладів Європи.

Як відмічає Л. Коваль, сучасна початкова школа є варіативною за типами навчальних закладів, методичним забезпеченням і разом з тим, покликана забезпечити навченість усіх школярів на рівні, визначеному Державним стандартом загальної початкової освіти. Винятково важливо повною мірою враховувати суттєві зміни в підготовці педагогічних кадрів, зокрема педагогів-професіоналів нової генерації з конкурентоспроможним рівнем кваліфікації, які мають володіти загальною й педагогічною культурою, враховувати в професійній діяльності тенденції сучасного розвитку шкільної освіти. Майбутні